

*Тези до виступу
Круглий стіл «Забезпечення кібербезпеки в Україні та світі:
роль недержавного сектора», НІСД 21 червня 2017 р.*

Шановні колеги. Вітаю Вас у НІСД на засіданні круглого столу!
«Забезпечення кібербезпеки в Україні та світі: роль недержавного сектора»

Ми сьогодні ми зібрались з важливого, але при цьому вкрай слабо дослідженого питання. Мова йде про співпрацю держави та недержавного секторів з питань кібербезпеки.

На початку 2016 року було прийнято документ, який визначив основи державної політики в сфері кібербезпеки. Це Стратегія кібербезпеки України. Нагадаю, що і його розробка, і його перші версії були ініціативою Національного інституту стратегічних досліджень.

У Стратегії чітко закріплений принцип державно-приватного партнерства та широкої співпраці з громадянським суспільством у сфері забезпечення кібербезпеки. Але ця теза багато в чому залишається декларативною і не наповнена практичним змістом. Це зумовлено існуванням кількох макропроблем, які нам всім буде потрібно вирішити на шляху до встановлення нормальної співпраці держави та недержавного секторів.

Перша проблема – це проблема довіри. Є очевидний дефіцит довіри з боку недержавного сектору до урядових структур. І це дуже часто фіксується різноманітними результатами соціологічних досліджень. В тому числі - коли ми говоримо про довіру до структур сектору безпеки і оборони України. Бізнес і неурядові організації часто не довіряють діям влади, не довіряють мотиваціям влади, не довіряють самій державній політиці з того чи іншого напрямку. Але це лише один бік монети. Бо ця проблема – «дорога з двостороннім рухом». Можемо стверджувати, що урядові структури далеко не завжди в захваті, коли недержавні гравці намагаються долучитися до процесів, якими традиційно займаються державні органи. І вони так само часто не довіряють мотивам бізнесу та неурядових організацій. Особливо це

характерно для безпекової сфери. Можливо, це певна професійна деформація, але це дійсно впливає на державно-приватне співробітництво.

Друга проблема – відсутність у державних органів чіткого та зрозумілого порядку залучення недержавних структур. Тобто переважна більшість документів як то інструкцій, приписів чи наказів написані виходячи з того, що ніякої участі громадськості не передбачається. Відповідно і порядку взаємодії з нею з таких питань фактично немає. Це не лише проблема сфери кібербезпеки – майже аналогічна ситуація довгий час була характерна і для всього сектору безпеки і оборони. Наприклад, ми всі добре пам'ятаємо з яким великим запізненням ключові силові органи держави (і Міністерство оборони і Національна гвардія) почали вирішувати питання, що виникали у зв'язку із роботою волонтерів чи добровольців.

Третя проблема яка є на цьому шляху – пошук форматів налагодження співпраці. Сьогодні у світі є досить багато моделей як державні органи та приватний сектор можуть співпрацювати. Майже завжди це специфічні моделі під кожний конкретний випадок, під конкретне національне законодавство, під конкретні традиції відносин між державою та приватним сектором. Я сподіваюсь що сьогодні ми зможемо дещо більше дізнатись саме про такий міжнародний досвід і саме це стане основою для вироблення нашої, адекватної українським реаліям моделі відносин.

І, нарешті, ще одна проблема. Державні структури як правило не зовсім розуміють, в чому саме їм можуть допомогти недержавні структури. Не розуміють, які можливості має бізнес і як ці можливості в межах чинного законодавства можна залучити до сфери кібербезпеки держави.

Між тим встановлення в Україні ефективних відносин між державою та бізнесом, між державою та недержавними учасниками дійсно є вкрай важливим. Слід зважати на нашу специфіку, коли лівова частка об'єктів критичної інфраструктури знаходиться у приватній власності, а кібератаки на

них не просто потенційна перспектива, а реалії сьогодення. Нагадаю, Прикарпаттяобленерго в 2015 році, державні фінансові інституції у 2016 році – це лише найбільш відомі випадки кібератак на критично важливі для держави та громадян об'єкти. А про скільки з таких атак ми взагалі не дізнаємось, або дізнаємось надзвичайно пізно? І скільки об'єктів приватного сектору сьогодні вже інфіковано зловмисниками або що ще гірше – агресором – але ми цього ще не виявили?

Вирішити ці проблеми виключно силами держави чи бізнесу просто неможливо. Нам потрібен ефективний та результативний діалог. Діалог рівноправний. Коли сторони довіряють один одному, коли розуміють цілі та інтереси один одного. Коли знають, що зусилля із поліпшення кібербезпеки здійснюються заради спільного блага, а не заради особистих інтересів.

Звичайно, одним заходом ми не вирішимо цю проблему. Але навіть правильно поставлені питання та початок дискусії є першим кроком на шляху пошуку рішення. І я сподіваюсь, що саме цей захід і стане такою точкою відліку яка розпочне такий потрібний та важливий діалог.

Тож всім гарної роботи сьогодні!